

16333.

CONSPECTUS STATISTICUS

OMNIUM PARTUUM,

IN NOSOCOMIO OBSTETRICIO

UNIVERSITATIS LITERARUM CÆSARÆ
DORPATENSIS

DECEM LUSTRIS OBSERVATORUM.

SCRIPSIT

Adolphus Downar a Zapolski.

**CONSPECTUS STATISTICUS
OMNIUM PARTUUM,
IN NOSOCOMIO OBSTETRICIO
UNIVERSITATIS LITERARUM CÆSAREÆ DORPATENSIS
DECEM LUSTRIS OBSERVATORUM.**

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

IN

**UNIVERSITATE LITERARUM CAESAREA
DORPATENSI**

UT

SUMMOS IN MEDICINA HONORES

RITE IMPETRET

LOCO CONSUETO PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

Adolphus Dornar a Zapolski.

DORPATI LIVONORUM,
TYPIS HENRICI LAACKMANNI.
MDCCCLIII.

V I R O

ILLUSTRISSIMO ATQUE HUMANISSIMO

PRAECEPTORI SUMME VENERANDO

PIERSUSO WALTER

D^{NI} MED. ET CHIR.,

PROFESSORI IN LIT. UNIVERSITATE DORPATENSIS P. O.

A CONSIL. STAT.

NEC NON

STEPHANO DOWNAR A ZAPOLSKI,

ARCHIATRO ET MEDICO PRAETORII A CONSIL. AUL.

FRATRI CARISSIMO,

H A S S T U D I O R U M P R I M I T I A S

P I O G R A T I O Q U E A N I M O

D. D. D.

AUCTOR.

Imprimatur

haec dissertatio ea conditione, ut, simulac fuerit excusa, quinque
ejus exempla tradantur collegio, ad libros explorandos constituto.

Dorpati Liv. d. 25. mens. Mayi a. 1853.

(L. S.)

Dr. **Reichert,**
ord. med. h. t. Decanus.

D17911

PROOEMIUM.

Quam a gratioso medicorum ordine, ut doctoris gradum rite adipiscerer, dissertationis inauguralis conscribendae mihi facta esset potestas, ut hanc maxime materiam mihi pertractandam sumerem, hoc me impulit consilium, divites observationum, in nosocomio nostro obstetricio per quinquaginta fere annos factarum, thesauri ne situ corrumpere, sed conspectu breviori, quo facilius in promptu essent, tractati, quantum hoc nosocomio adlatum esset utilitatis, docerent. Qui conatus meus quam arduus sit quantique laboris, neminem confido, qui talibus in studiis versatus sit, ignorare, qua de causa si quid manci atque imperfecti in hac commentatione inventum erit, excusationem non defuturam crediderim. Admonendum tamen videtur, me summa cum fide annales librosque nosocomii, historias partuum morborumque perlegisse, nec usquam, ut numeri congruerent, meo arbitrio, quae inveneram, interpretari aut commutare ausum esse. Summae, ex observationibus illis repetitae, compluribus quidem in rebus cum opinionibus vulgo

receptis non omnino concinunt: verum ubique experientia, quippe quae plurimum valeat, sequenda erit, idque ipsum praecipuum est, quo artis usus in publicis institutis exhibitus praxi privatae praestat, quod casuum multitudo in illis observata multas res vel dubias vel falso perhibitas ad liquidum perducere vel corrigere valet.

Restat, ut grati animi impulsu commotus praeceptori honoratissimo, clarissimo professori Dr. P. U. Walter, qui et summo studio operaque arte sua me instituerit, et in conscribenda hac dissertatione re et consilio, quae ejus summa humanitas est, adjuverit, intimo pectore gratias agam quam plurimas.

PROLEGOMENA.

Nosocomium obstetricium quarto demum post conditum universitatem anno, i. e. 1806 die primo mensis Novembris primum initium habuit. Verumtamen jam ante, obstetricae quadam duce, domus, in qua parturientibus opera praestaretur, extiterat, ubi et studiosis artis medicae partibus adesse permissum erat.

Professor artis obstetriciae morborumque mulierum et infantium Ch. Fr. Deutsch, quum mulierem, cujus domus ad tempus, quoad verum institueretur nosocomium obstetricium, conducta fuerat, non idoneam existimaret, quae munere obstetricis universitatis fungeretur, in urbem Erlangiam ad obstetricem sibi jam pridem notam litteras misit, ut munus, de quo diximus, susciperet adhortatus. Quoniam autem hujus mulieris valetudo incommoda, ut iter in regiones septentrionales faceret, non permisit, Prof. Deutsch per litteras Professore Beck, qui Petropoli vivebat, adiit, ut feminam sibi commendaret muneri parem. Inde, postquam ad obstetricem Petropolitanam, François nomine, epistola jam missa fuit, Prof. Deutsch obstetricem quandam Dorpatensem Scheckel, quam ubique laudibus efferri audivit, cognitam, quum sat idoneam habuisset, ad munus deligere maluit. Itaque, conditionibus, quae cum illa Petropolitana initae erant, abruptis, obstetrix Dorpatensis mense Septembri anni 1806, munere obstetricis universitatis accepto, jurejurando adacta est. Jam nova domus quatuor cubiculorum in aedibus pictoris Baernerle fuit conducta. Duo cubicula obstetrix, in quibus suum domicilium haberet, accepit, tertium pro conclavi, ubi partus fierent, quartum pro conclavi puerperarum adhibitum est. Ipsi Kalendis Novembris obstetrix in suum domicilium immigravit, res ad nosocomium necessariae provisae sunt, et mensis Decembris anni ejusdem die 16 primum conditiones, sub quibus feminae reciperentur, publice fuerunt promulgatae. Initio non nisi duo parati erant lecti, quum tamen conclave sat amplum esset, multaeque mulieres nomina darent, incunte anno 1807 tertius additus fuit lectus.

Quod tribus primis post conditam universitatem annis nulla videbatur nosocomii obstetricii necessitas, inde repetenda est causa,

quia secundum catalogum de studiis singulae artis medicae disciplinae ita erant distributae, ut, demum 5—6 semestribus elapsis, cultores medicinae ad adeunda nosocomia idonei essent. Verumtamen jam anni 1805 Septembris die 25 Prof. Deutsch in uxore militis gravis, quae syphilide affecta in nosocomio therapeutico sanata fuerat, primam auditoribus suis obtulit occasionem, explorationes obstetricias instituendi, compluribus etiam venia data, ut a. 1806 Jan. d. 12 partui interessent. Erat is partus, praevio capite, infantis jam prorsus putrefacti, hydrocephalo externo affecti. Puerpera usque ad d. 16 mensis ejusdem febris lactea haud vehementi laborabat, puerperio ceterum ad normam finito.

A. 1806 Nov. d. 23 Prof. Deutsch auditoribus suis occasionem praeiit pelvis cadaveris muliebris in theatro anatomico explorandi metiendique, simul feminae genitalibus internis externisque demonstratis.

Nosocomium obstetricium, quum per annos 2 in domo privata mansisset, indeque, lectis 5 institutis, in aedificium nosocomii therapeutici et chirurgici translatum esset, demum anno 1843 in aedificium quodam publico ad universitatem pertinente, quod jam anno 1840 denuo aedificari coeptum erat, institutum fuit. In qua domo instaurata, e sex conclavibus consistente, octo instituti sunt lecti. Quod nosocomium salutare quantum attulerit utilitatis auxilique, census statistici, quos jam subungere in animo est, luculenter demonstrabunt.

Notationes generales.

Intra annos 47, per quos nosocomium obstetricium duravit (inde a Kalendis Novemb. a. 1806 usque ad exeuntem mensem Decemb. a. 1852), in universum feminae 1496 receptae sunt, quarum extra nosocomium partum ediderunt 9.

Ex his 1496 viduae erant . . . 27,
uxores . . . 420,
matrimon. expertes 879,
ceterae . . . 170, cujus fuerint conditionis, latet.

Summa . 1496.

Feminae gravidae matrimonii expertes, uti semper in talibus observatur institutis, numero longe sunt plures, quam reliquae. Inter receptas maxime feminae pauperes et quae nullo legitimo matrimonio gravidae factae sint, inveniuntur.

Ad patriam quod attinet, erant ex receptis 1496:

Germaniae	97
Russae	84
Polonae	2
Borussae	2
Itala	1
Judaea	1
Lettae	18
Esthonae	1291

Summa . 1496.

Esthonae ceteris numero longe praestant, quippe quae ad pauperrimum incolarum hujus provinciae*) ordinem pertineant. Itala 1813 in hoc nosocomio peperit, cujus conjunx, post motus Franco-gallicos captivus per nostram urbem ductus, in nosocomio therapeutico et ipse aegrotabat.

Aetas feminarum 1460 diserte appellatur, in ceteris non memorata. Receptae sunt

annorum	14 feminae	1	annorum	26 feminae	87	annorum	38 feminae	27
—	15	3	—	27	67	—	39	5
—	16	3	—	28	81	—	40	36
—	17	7	—	29	39	—	42	7
—	18	39	—	30	186	—	43	3
—	19	47	—	31	31	—	44	2
—	20	107	—	32	40	—	45	6
—	21	60	—	33	31	—	46	2
—	22	91	—	34	16	—	47	2
—	23	94	—	35	69	—	48	1
—	24	75	—	36	27			
—	25	160	—	37	13			
								Summa 1460

Ex qua tabula apparet, numerum graviditatum inde a tempore pubertatis accrescere, annis 20—30 ad summum fastigium ascendere, indeque usque ad aetatem feminae decrepitam rursus minui, at id tamen aliquanto tardius, quam numerus auctus erat. Id in in rerum natura nititur, quum, prima juventute cum solita animorum levitate elapsa, puellulae, coitum non legitimum facientes, potius, quantum inde mali exoriri possit, repugnent, minusque facile, quam aetate priori, Veneri indulgeant. Quo fit, ut pleraque gravidae matrimonii expertes, in hoc nosocomium receptae, annorum 20—30 fuerint, quarum quidem numerum 879 videmus, duplo majorem quam ceterarum. Celeriter graviditatum numerum imminutum cernimus aetate annorum 40—50, quae observatio praeter causas modo allatas eo potuerit explicari, quod multi homines ad eam aetatem non provehantur, ideoque et feminae annorum 20 et amplius frequentiores sunt, quam annorum 40—50.

Ultimi fines status feminae conceptioni idonei, quantum ex observationibus in nostro nosocomio factis elucet, anni medii decennii secundi et anni extremi decennii quinti habendi sunt. Plurimae conceptiones ab fine decennii secundi ad initium tertii inveniuntur (feminae annorum 20—30 receptae sunt 1047, qui numerus dodrantem omnium receptarum aequat).

*) Urbs Dorpatum in Livoniae parte esthonica sita est.

Puerperae et infantes plerumque, diebus 14 vel hebdomadibus 3 post partum transactis, nisi forte morbi, tempestas praeter solitum incommoda aliaeque causae, ut diutius in nosocomio retinerentur, adduxerunt, dimitti solebant. Omnino 2743 dimittebantur, nempe

gravidae	18		
non gravidae	18		
matres	1423		
infantes	1284, quorum	pueri 644 erant,	
		puellae 595	
		sexu non memorato 45	
		Summa infantum 1284.	

Summa omnium demissorum 2743.

Mortem occubuerunt in nosocomio, infantibus, qui mortui in lucem edebantur, simul computatis, 249, et quidem

parturientes	2		
puerperae	35		
infantes	212, quorum erant	pueri 113	
		puellae 76	
		sexu non memorato 23	
		Summa infantum 212.	

Summa omnium mortuorum 249.

Numero mortuorum cum numero bona valetudine dimissorum comparato, rationem 1 : 11 obtinemus, idque in matribus 1 : 38.45, in infantibus in universum 1 : 6, in pueris 1 : 6.10, in puellis 1 : 7.68.

Notationes speciales.

Ad parturientes quod spectat, 1461 partum ediderunt.

Quos partus, si secundum singulos annos ordinareris, factos esse videbis

partus	5 anno 1806	partus	30 anno 1823	partus	44 anno 1840
—	17 — 1807	—	25 — 1824	—	42 — 1841
—	14 — 1808	—	28 — 1825	—	36 — 1842
—	27 — 1809	—	29 — 1826	—	50 — 1843
—	22 — 1810	—	42 — 1827	—	44 — 1844
—	17 — 1811	—	16 — 1828	—	53 — 1845
—	9 — 1812	—	33 — 1829	—	27 — 1846
—	21 — 1813	—	25 — 1830	—	54 — 1847
—	16 — 1814	—	26 — 1831	—	52 — 1848
—	16 — 1815	—	33 — 1832	—	47 — 1849
—	19 — 1816	—	26 — 1833	—	49 — 1850
—	17 — 1817	—	41 — 1834	—	48 — 1851
—	18 — 1818	—	45 — 1835	—	69 — 1852
—	10 — 1819	—	38 — 1836		
—	17 — 1820	—	35 — 1837	(ab Januar. ad finem	
—	26 — 1821	—	37 — 1838	Decembr.)	
—	24 — 1822	—	42 — 1839	Summa 1461.	

Qua summa in singulos annos acquabiliter distributa, in singulos habebimus 51 $\frac{1}{2}$ partus.

Partus quo mense facti sint, non ubique affertur. Partuum 1426, in quibus mensis mentio injecta sit, pertinent

ad Januarium	160	ad Junium	56	ad Novembrem	124
— Februarium	134	— Julium	43	— Decembrem	135
— Martium	149	— Augustum	97		
— Aprilem	122	— Septembrem	126	Summa 1426.	
— Majum	128	— Octobrem	134		

Partus si ad spatia trimestria redigantur, enixae sunt mensibus Jan. ad Mart 443, Apr. ad Jun. 306, Jul. ad Sept. 266, Oct. ad Dec. 411. Summa 1426.

Ad semestria si partus distribueris, habebis
prior (ab Jan. ad Jun.) 749, posteriore (ab Jul. ad Dec.) 677.
Summa 1426.

Sin annum secundum tempora sua in duas partes divideris, partus editos videbis
semestri aestivo (a Majo ad Oct.) 584, semestri hiberno (a Nov. ad Apr.) 842.
Summa 1426.

Ex quibus notationibus statisticis hae efficiuntur summae:

1) Semestri hiberno (a Nov. ad Apr.) plures pepererunt feminae, quam semestri aestivo (a Majo ad Oct.). Attamen dubitari nequit, quin falsam effecturus sis conclusionem, si in universum mensibus dictis plures putaveris partus fieri, quam semestri aestivo. Hic non omittendum est, quae ratio instituto publico cum inferioribus populi ordinibus intercedat. Quum tempore hiberno difficilius sit, quaestum facere, quumque anni tempus sit durius, hieme plures gravidae, quam aestate, refugium sibi quaerere coguntur, majorque omnium inopia ac miseria, quae ubique tempore hiberno existit, causam affert, cur in nosocomio publico semestri hiberno plures edantur partus quam aestivo. Quam ob rem ad prius anni dimidium partus 749, ad alterum 677 pertinent, nam illud nostris in regionibus ordinum inferiorum hominibus multum inopiae adfert.

2) Ob easdem causas, si partuum numerum per quatuor anni tempora consideraveris, hiemem (ab Jan. ad Mart.) plurimos (443), aestatem (ab Jul. ad Sept.) paucissimos (266) offerre apparebit. Ceterum ea in re tantum cernitur discrimen, ut partuum hiemis tempore longe majorem numerum non solis rebus externis annique tempori attribuire possimus. Etenim partus primo spatio trimestri facti (443) partibus tertio editis (266) numero fere duplo praestant, quae differentia, fieri non potest, ut a solo anni tempore rerumque conditionibus eo effectis dependeat. Quod censibus statisticis jam pro certo positum est, lactiore anni tempore et facilius et plures conceptiones fieri, quam quovis alio, ex iis, quae modo commemoravimus, nondum certo evincitur.

3) Melius tamen, id se ita habere, elucebit, si singulos menses, quibus plures vel pauciores facti sint partus, perlustraverimus. Mensium, numeri partuum habito respectu talis est ratio.

Januarius, Aprili ut conceptionis tempore respondens	160
Martius, Junio ut conceptionis tempore respondens	149
November, Febuario ut conceptionis tempore respondens	142
December, respondens Martio conceptionis tempore	135
Februarius, conceptione mense Majo facta,	134
October, Januario respondens tempore conceptionis	134
Majus, Augusto conceptione facta,	128
September, Decembri respondens conceptionis tempore	126
Aprilis, conceptione mense Julio facta,	122
Augustus, Novembri ut conceptionis tempore respondens	97
Junius, Septembri conceptionis tempore respondens	56
Julius, conceptione mense Octobri facta,	43

Summa 1426.

Videmus igitur numerum conceptionum maximum ad tempus a mense Martio ad Augustum pertinere, ut cui partus a mense Decembri ad Majum editi respondeant. Ex his rursus mensibus Aprilis Majusque et Junius maximo conceptionum numero excellunt, quamvis his mensibus minus pro rata parte occasionis coitus non legitimè offeratur, quam mense Augusto, quo rusticos tempore messis Veneris intemperantiores esse satis constat. Clarius etiam, illam observationem a veritate non abhorreere, inde patet, quod tempore verno plures eveniunt conceptiones, quam ceteris anni temporibus, harum, quas statim allaturi sumus, rationum et generalium et localium respectu habito.

a) Mensibus Septembri, Octobri Novembrique in plerisque Livoniae regionibus rusticorum nundinae aguntur, qui dies, summa cum laetitia celebrati, uti notum est, multum offerunt occasionis in Baccho ac Venere modum excedendi. At, quamvis haud immerito contendere possis, fere nullo alio anni tempore tot coitus non legitimè fieri, tamen numerus partuum mensibus Junio (56), Julio (43) et Augusto (97) editorum amplius quam duplo superatur partibus mensibus Januario (160), Februario (134) et Martio (149) factis, conceptione mensibus anni praeteriti Aprili, Majoque et Junio praegressa. Quae cum ita sint, si quis concluderit feminam exeunte auctumno minus quam vere ad concipiendum aptam esse, haec sententia vix videatur impugnari posse.

b) Confirmatur eadem sententia, si eos consideraveris menses, quibus paucissimos vidimus partus editos esse. Julius partus praebet 43, conceptione Octobri facta. Attamen non silentio praeterendum, mensem Julium totius anni pulcherrimum atque amoenissimum esse, quo desiderium auxilii causa in publicum institutum confugiendi minimum videatur. Accedit, quod eodem mense in universitate nostra feriae aguntur, et rustici messe facienda acerrime occupati tenentur, ancillasque, etiamsi gravidae fuerint, partus causa in urbem non mittunt, sed potius, id quod tempestas etiam jucundissima suadet, in vicinia eas parere malunt.

Quae rationes, respectu tempestatis, pariter ad Junium mensem referendae sunt, quo fit, ut eo quoque mense paucos numeremus partus (56). Quarum rerum si rationem duxeris, menses November, October ac September, Februario, Januario et Decembri ut conceptionis temporibus respondentes, paucissimos partus praebent. Prae ceteris September, Decembri conceptione facta, minimum offert partuum numerum, etsi, messe finita, quum multae ancillae, jam non ad opera rustica necessariae, quaestu careant, in nosocomio publico parturientium frequentiam adaugeri credideris. Qua ex re, mensibus Decembri, Januario et Februario feminam minime idoneam esse, quae concipiat, luculenter apparet. Itaque, quod et aliorum censuum statisticorum summae demonstrarunt, feminam vere ineunte ad concipiendum aptiorem esse, mensibusque Aprili et Majo concipiendi facultatem maximam observari, eamque, ipsis aestatis caloribus decreascentem, tempore hiberno minimam cerni, pariter observationibus, in nostro nosocomio factis, satis confirmatur.

Quo diei tempore partus facti sint, in 634 casibus diserte memoratum est*). Editi sunt

hora	12	noctu	infantes	6	hora	8	mane	infantes	4	hora	4	post mer.	inf.	3
—	12	—	—	2	—	8	—	—	4	—	5	—	—	20
—	12	—	—	4	—	9	ante merid.	19	—	—	5	—	—	3
—	1	—	—	5	—	9	—	2	—	—	5	—	—	9
—	1	—	—	4	—	9	—	10	—	—	5	—	—	7
—	1	—	—	11	—	9	—	2	—	—	6	—	—	8
—	1	—	—	3	—	10	—	15	—	—	6	—	—	5
—	2	—	—	7	—	10	—	4	—	—	6	—	—	10
—	2	—	—	3	—	10	—	5	—	—	6	—	—	6
—	2	—	—	6	—	10	—	3	—	—	7	vesperi	—	7
—	2	—	—	1	—	11	—	10	—	—	7	—	—	3
—	3	—	—	12	—	11	—	5	—	—	7	—	—	13
—	3	—	—	4	—	11	—	5	—	—	7	—	—	3
—	3	—	—	6	—	11	—	4	—	—	8	—	—	13
—	3	—	—	5	—	12	—	12	—	—	8	—	—	6
—	4	—	—	8	—	12	—	1	—	—	8	—	—	4
—	4	—	—	2	—	12	—	7	—	—	8	—	—	1
—	4	—	—	10	—	12	—	2	—	—	9	—	—	14
—	4	—	—	5	—	1	meridie	15	—	—	9	—	—	5
—	5	mane	—	15	—	1	—	4	—	—	9	—	—	6
—	5	—	—	3	—	1	—	5	—	—	9	—	—	5
—	5	—	—	10	—	1	—	4	—	—	10	—	—	14
—	5	—	—	5	—	2	—	6	—	—	10	—	—	6
—	6	—	—	12	—	2	—	1	—	—	10	—	—	10
—	6	—	—	1	—	2	—	5	—	—	10	—	—	6
—	6	—	—	5	—	2	—	3	—	—	11	—	—	14
—	6	—	—	3	—	3	—	11	—	—	11	—	—	1
—	7	—	—	11	—	3	—	2	—	—	11	—	—	9
—	7	—	—	1	—	3	—	8	—	—	11	—	—	6
—	7	—	—	12	—	3	—	9	—	—	12	—	—	11
—	7	—	—	5	—	4	—	9	—	—	—	—	—	—
—	8	—	—	9	—	4	—	3	—	—	—	—	—	—
—	8	—	—	5	—	4	—	6	—	—	—	—	—	—

Summa 634

Ex quibus manifestum est, tempora, quibus infantes in lucem editi essent, potius in universum plenis horis, quam certius esse allata. Namque, plenis horis appellatis, plures afferuntur partus, quam horis dimidiis, vel horarum quadrantibus ac dodrantibus, quos fere omnino neglectos videmus. Quas differentias, in his notationibus inventas, eo modo mihi videor optime exaequare posse, si partuum plenis horis memoratorum alteram partem horis attribuerem praegressis, alteram subsequentibus. Quo facto, accidisse videmus

ab hora	12	ad 1	noctu	partus	20	ab hora	12	ad 1	merid.	partus	24
—	—	1	—	—	25	—	—	1	—	—	23
—	—	2	—	—	19	—	—	2	—	—	18
—	—	3	—	—	25	—	—	3	—	—	29
—	—	4	—	—	29	—	—	4	—	—	26
—	—	5	—	—	31	—	—	5	—	—	33
—	—	6	—	—	21	—	—	6	—	—	29
—	—	7	—	—	28	—	—	7	—	—	29
—	—	8	—	—	27	—	—	8	—	—	24
—	—	9	—	—	31	—	—	9	—	—	30
—	—	10	—	—	24	—	—	10	—	—	36
—	—	11	—	—	25	—	—	11	—	—	28

Summa 634.

*) Computatis simul geminis, ita ut in utrisque sua adferatur partus hora.

Ex posteriore hac tabula conclusiones efficere conati, num quid certi cognoscere liceat, videamus.

Si secundum dies dimidios partus computaveris, i. e. a media nocte ad meridiem et a meridie ad mediam noctem, pertinent partus 305 ad tempus ab hora nocturna 12 ad horam meridianam 12 — 329 — — — meridiana 12 — — nocturnam 12

Summa 634.

Quae differentia tam parvi momenti est, ut inde vix quidquam certius colligere liceat. Jam si partus vice versa ab solis ortu (hora 6 matutina) ad solem occidentem (horam 6 vespertinam), indeque rursus ad solem orientem numeraveris, tum accidisse videbis

partus 309 tempore diurno (ab hora 6 matutina ad horam 6 vespert.) — 325 — — nocturno (ab hora 6 vespertina ad horam 6 matutinam)

Summa 634.

Qua computatione partus noctu facti partus interdum editos numero superant, idque fere eadem ratione, quae inter 11 et 12 est, ita ut, partibus 11 die peractis, 12 noctu facti sint. Quae relatio, partibus ternis horis computatis, certius etiam conspicitur. Tum

partus 64 ad tempus pertinent a media nocte ad horam 3 matutinam
 — 85 — — — ab hora 3 mat. — — 6 —
 — 76 — — — — 6 — — 9 a. merid.
 — 80 — — — — 9 a. merid. ad 12 merid.
 — 65 — — — — 12 merid. — 3 p. merid.
 — 88 — — — — 3 p. merid. — 6 vesp.
 — 82 — — — — 6 vesp. — 9 —
 — 94 — — — — 9 — — 12 noct.

Summa 634.

Itaque partus plerique ab hora sexta vespertina usque ad noctem mediam pertinent (176), intra quas si discrimen volueris statuere, partus plurimi ad horas vespertinas 9—12 referendi sunt, quas e toto conspectu cognoscimus plurimos offerre partus. Conclusio hinc efficienda si in universum proferatur, his comprehendi potuerit verbis: partuum frequentiam ab hora vespertina 6—7, qua partus 29 editi sunt, magis magisque augeri (hora 7—8 partus 29, 8—9 24, 9—10 30, 10—11 36, qui numerus in tabula partuum secundum horas constituta maximus est), et ab hora 11—12 nocturna, ad quam partus 28 pertinent, rursus usque ad tertiam matutinam decrescere, ita tamen, ut in his numeris post noctem mediam minutis et ante noctem mediam auctis nulla inveniri possit ratio constans atque certa. Horis matutinis 5—9 numerus partuum aliquanto minor apparet (partus 107), aequae autem horis 9—12 ante meridiem major (partus 80). Paucissimis casibus denique horis post meridiem ab duodecima ad sextam vespertinam partus edebantur.

Quod attinet ad iterationes partuum, ex annalibus nostri nosocomii haec colligere licet. In parturientibus 1482, quotum ediderint partum, expresse affertur. Ex quibus erant

primiparae 675
 compluries enixae 807

Summa 1482.

Classis secunda, pluries enixas complectens, offert

iterum parturientes	432	nonum parturientes	5
tertium	189	decimum	3
quartum	73	undecimum	1
quintum	40	sextum dec.	1
sextum	25		
septimum	30	Summa	807.
octavum	8		

Fere dimidiam parturientium partem e primiparis constare videmus, et inter pluries enixas iterum parturientes numero plurimae sunt. Quos numeros facile est via psychologica explicare, ejus hominum ordinis, qui ad publica nosocomia confugere soleat, et vita et conditione civili innixos. Juventus cum propria sibi animorum levitate, cum desiderio naturali aucto et gratioribus viro corporis muliebris formis efficit, ut graviditas non legitima vel iterum facta non ita rara sit, unde numerum primum et iterum parturientium in nosocomio publico praevalere videmus.

Aetatis respectu habito, e primiparis 675.

1 annos nata erat	14	33 annos natae erant	28
2 — — — —	15	11 — — — —	29
3 — — — —	16	53 — — — —	30
6 — — — —	17	7 — — — —	31
34 — — — —	18	6 — — — —	32
45 — — — —	19	8 — — — —	33
89 — — — —	20	5 — — — —	34
48 — — — —	21	5 — — — —	35
58 — — — —	22	3 — — — —	36
51 — — — —	23	1 — — — —	37
34 — — — —	24	3 — — — —	38
64 — — — —	25	8 — — — —	40
33 — — — —	26	38 quot habuerint annos, non	
24 — — — —	27	memoratur	
		Summa	675

Ergo pleraeque primiparas annorum 20—25 fuisse cognoscimus et primipararum annos 18—30 natarum numerus (577) sextuplo est major numero omnium reliquarum (98). Numerus primipararum annorum 30—40 quater vel quinquies minor cernitur summa natarum annos 20—30, solis 8 primiparis ultra aetatem annorum 40 provectis.

Ex iterum parturientibus.

1 nata erat annos	18	12 natae erant annos	31
1 — — — —	19	15 — — — —	32
9 — — — —	20	9 — — — —	33
10 — — — —	21	3 — — — —	34
28 — — — —	22	22 — — — —	35
31 — — — —	23	5 — — — —	36
32 — — — —	24	3 — — — —	38
68 — — — —	25	1 — — — —	39
33 — — — —	26	4 — — — —	40
30 — — — —	28	1 — — — —	42
8 — — — —	29	16 quot fuerint annorum, non	
63 — — — —	30	refertur.	
		Summa	452.

Itaque iterum parturientium plurimas annos 25—30 natas fuisse cernimus, et dodrantem summae (320) annorum 22—30 fuisse. Solae duae iterum parturientes minus quam 20 annorum erant, earumque, quae majores natu annis 40 iterum pepererunt, numerus 5 erat.

E tertium parturientibus.

3 natae erant annos 20	8 natae erant annos 33
3 — — — 21	4 — — — 34
1 — — — 22	17 — — — 35
3 — — — 23	5 — — — 36
4 — — — 24	4 — — — 37
19 — — — 25	4 — — — 38
12 — — — 26	7 — — — 40
14 — — — 27	1 — — — 43
14 — — — 28	1 — — — 45
13 — — — 29	1 — — — 46
37 — — — 30	1 — — — 47
6 — — — 31	1 incertum est, cujus fuerit aetatis.
6 — — — 32	
Summa 189.	

Hic quoque, pariter atque in iterum parturientibus, plurimae (37) annum 30 agebant, fere $\frac{2}{3}$ (109) annos 25—30 natis. Haec tabula nullam offert annis 20 minorem. Tertium parturientium annos 40—50 natarum numerus (11), pro rata parte, major est summa iterum parturientium ejusdem aetatis.

Ex quartum parturientibus.

1 nata erat annos 18	7 natae erant annos 32
2 — — — 22	6 — — — 33
3 — — — 23	2 — — — 34
2 — — — 24	10 — — — 35
1 — — — 25	5 — — — 36
3 — — — 26	3 — — — 38
2 — — — 27	2 — — — 40
5 — — — 28	1 — — — 45
2 — — — 29	3, non cognitum est, quotum annum egerint.
12 — — — 30	
1 — — — 31	
Summa 73.	

Ex hac tabula plurimas quartum parturientes 30 atque 35 annorum fuisse videmus, numerumque longe maximum, aliquanto plus dimidia summa, (45) ad aetatem annorum 28—35 pertinuisse. Minor annis 18 nulla quartum parturientium reperitur. Si numerum quartum parturientium pro portione exiguum consideraveris, cum majore multitudine primipararum et iterum tertiumque parientium comparatum, inter eas totidem majores annis 40 invenies (3), quam inter primiparas (8), iterum parturientes (5), ac tertium enixas (11).

E quintum parturientibus.

2 annorum erant 25	1 annorum erat 33	2 annorum erant 40
1 — — — 27	9 — — — 35	3 — — — 42
1 — — — 28	2 — — — 36	1 — — — 45
3 — — — 29	2 — — — 37	1 — — — 46
6 — — — 30	1 — — — 38	
2 — — — 31	3 — — — 39	
1 — — — 32	1 — — — 40	
	Summa 42	

Plurimae huc pertinentes annos 35 natae erant (9), qui numerus fere quartam partem totius summae efficit. Ferme dimidia pars quintum parturientium annos 30—35 agebat. Feminarum 25—29 annos natarum par cernitur multitudo (7), atque annos 40—50 natarum (7). Longe maximus feminarum numerus annorum 30—40 erat. Quintum parientes annorum 40—50 pro portione plures sunt, quam ejusdem aetatis primiparae et iterum, tertium, quartumque enixae.

Sextum parturientium

1 annos nata erat 25	3 natae erant annos 36
1 — — — 28	3 — — — 38
5 — — — 30	1 — — — 39
3 — — — 32	4 — — — 40
1 — — — 34	1 — — — 43
1 — — — 35	1 — — — 45
Summa 25.	

Fere omnes, quatuor exceptis, annorum 30—40 cernuntur, quarum plurimae annorum 30 erant (5). Feminae annum 40—50 agentes inter sextum parturientes pro rata parte plures reperiuntur, quam inter primiparas, iterum, tertium, quartum quintumque enixas.

Quod attinet ad septimum parientes,

2 natae erant annos 28	4 natae erant annos 40
3 — — — 30	1 — — — 42
1 — — — 31	1 — — — 44
2 — — — 33	1 — — — 45
3 — — — 36	1 — — — 47
2 — — — 37	7 incert. est, quot fuerint annor.
2 — — — 38	Summa 30.

Plus dimidia pars (17) annorum 30—40 erat, mulierumque annos 40—50 natarum (8) numerus proportionem major est summa feminarum ejusdem aetatis, iterum, quartum, quintum sextumque parientium.

Feminarum octavum parturientium

1 annorum erat 34
1 — — — 35
1 — — — 37
1 — — — 38
1 — — — 39
3 — — — 40

Summa 8.

Mulierum 5 nonum parturientium

1 nata erat annos 39
1 — — — 42
1 — — — 43
1 — — — 45
1 — — — 48

Summa 5.

Una excepta, omnes annum 40 superaverant. Quam ultimam diximus mulierem annorum 48, omnium, quae in nostro nosocomio partum ediderunt, maxima natu est, aetati decrepitae proxima.

Trium feminarum decimum parientium una annorum 36, duae 38 erant.

Una undecimum enixa annos 42 nata erat.

Una denique sextum decimum enixa annorum erat 44.

Quibus ex numeris quae comperta sunt, si paucis comprehenderis, haec fere habebis principia:

1) Fere $\frac{2}{3}$ feminarum primipararum annorum 20—29 esse solent: paulo plures, quam $\frac{1}{3}$ ante annum aetatis 20 primum pariunt, ceterarum parte majore annis 30—40, perpaucis aetate annorum 40—50 primum partum edentibus.

2) Mulieres iterum parturientes plerumque annorum 22—30 sunt, raro 20 annis minores. Feminae iterum parientes, annos 40—50 natae, pro rata parte totidem fere sunt, quot primiparae annorum 40—50.

3) Partus tertius in duobus trientibus casuum talium ad annos 25—30 pertinet, nunquam ante annum aetatis 20, perraro annis 20—25 inventus. E contrario plures tertium enixae annos 40—50 natae erant, quam primiparae et iterum parturientes annorum 40—50.

4) Mulierum quartum parientium aliquanto plures, quam pars dimidia, annorum 28—35 erant. Quartum enixae annos 40—50 natae pro portione pari sunt numero, quo primiparae et iterum ac tertium parientes ejusdem aetatis.

5) Quintum enixarum perpaucae annorum sunt 20—30, pleraeque 30—40, parte dimidia totius summae quintum parientium ad aetatem annorum 30—35 pertinente.

6) Sextum parturientes, pariter atque septimum, et octavum enixae, maximam partem annorum 30—40 erant. Nonum parientes omnes, una excepta, annum aetatis 40 excesserant.

Mechanismus partus.

Geminorum partibus simul computatis, omnino infantes 1496 in nosocomio nostro in lucem sunt editi. Ex quibus, partim ob partum praematurum, partim extra nosocomium partibus peractis, partim quia abortus acciderunt, positio infantium in

115 casibus certo definiri nequirit, in
1381 constitui potuit

Summa infantium 1496.

Ex casibus 1381, in quibus infantis positio cognosci poterat, axis longitudinalis infantis axi longitudinali uteri congruus erat in casibus 1373, non congruus in casibus 8 i. e. positio transversa octies observata est. Sequitur inde, ut ratio, quae positionibus

transversis cum tota positionum infantium summa intercedit, eadem sit, atque 1:172 $\frac{1}{2}$, i. e. positionibus infantium centenis septuagenis binis vel ternis observatis, singulae positiones transversae inventae sint.

Inter casus 1373, in quibus infans uno fine axis sui longitudinalis super introitum pelvis positus erat, i. e. congruum cum uteri axe longitudinali situm obtinuit, in casibus 1311 caput infantis praevium erat, in casibus 62 clunes.

Ex quibus si rationem aliquam statisticam repetieris, casibus vicenis, binis vel ternis, in quibus infans capite praevio editus sit, inventis, singulos apparet fuisse casus, ubi infans axis sui longitudinalis finem alterum pelvis introitui opposuerit.

Inter casus 1311, in quibus infantis caput praevium fuit, in casibus

1302 calvaria, in 9 casibus facies praevia erat.

Sequitur inde relatio inter positiones facie praevia et positiones calvaria praevia 1:144 $\frac{2}{3}$.

E casibus 62 pelvi praevia, partus, velamentis disruptis, in casibus

39 solis clunibus praeviis
1 clunibus et altero pede praeviis
1 genibus praeviis
1 altero genu praevio
20 pedibus praeviis facti sunt

Summa 62.

Ex quibus has licet efficere conclusiones:

1) Natura omnino axem longitudinalem infantis congruum cum axe longitudinali uteri ponere tendit, ut partus ipsius viribus peragi possit. Casibus, in quibus ab hac regula discessum sit, cum casibus ab norma non abhorrentibus haec ratio intercedit 1:172 $\frac{1}{2}$, i. e. casibus centenis septuagenis binis vel ternis normalibus, singuli situm infantis transversum offerebant.

2) At natura plus adjuvat, partum praevio capite, in quo organa respirationis (os naresque) sita sunt, efficiendo, ut scilicet, capite in lucem edito, statim respiratio, gravissima illa hoc ipso temporis momento functio, unde vita infantis dependeat, sine impedimento fieri possit. Simul cognoscere licet naturae studium, partem infantis volumine ac pondere maximam omnium primam proferendi, qua edita, cetera facile succedunt.

Relatio partuum capite praevio ad partus pelvi praevia fere aequat 20,98:1.

3) Idem naturae studium, partem infantis volumine ac pondere maximam praemittendi, etiam, si quando a norma disceditur, facile apparet. Partuum pelvi praevia amplius quam dimidium clunibus praeviis peragitur, extremitatibus in casibus longe paucioribus praeviis. Partibus vicenis ambobus pedibus praeviis repertis, singuli altero pede praevio inveniuntur.

4) Ratio, quae est partubus facie praevia cum tota summa partuum, in quibus positio infantis allata sit, in universum est $1:153$ i. e. partubus centenis quinquagenis ternis peractis, singuli facie praevia fiunt. Quorum ratio cum partubus calvaria praevia intercedens $1:144\frac{2}{3}$ aequat, i. e. partubus calvaria praevia centenis quadragenis quaternis vel quinis factis, singuli partus praevia facie eduntur.

Partus facie praevia circiter duplo rariores sunt, quam partus pedibus praeviis, quadruplo rariores partubus clunibus praeviis.

Positiones facie praevia cum transversis tali tenentur ratione $1:1\frac{1}{2}$.

5) Inter numerum partuum clunibus praeviis totamque summam omnium, in quibus positio infantis memorata sit, talis intercedit ratio $1:35, 41$ i. e. partubus tricenis quinis vel senis effectis, singuli erant praeviis clunibus.

Relatio, inter partus praeviis clunibus et partus calvaria praevia observata, haec erat $1:33\frac{2}{3}$ i. e. factis tricenis quaternis fere partubus calvaria praevia, singuli inventi sunt clunibus praeviis.

Positio transversa quinquies fere rarior est, quam positio praeviis clunibus i. e. partubus tricenis novenis praeviis clunibus inventis, octonae positiones transversae reperiuntur.

6) Partuum praeviis pedibus numerus cum summa universa eadem tenetur relatione, qua $1:69$ i. e. factis partubus paulo amplius sexagenis novenis singuli sunt pedibus praeviis.

Partuum calvaria praevia ratio cum partubus pedibus praeviis intercedens haec est $1:65\frac{1}{2}$ i. e. paulo amplius quam sexagies quinquies rariores sunt partus pedibus praeviis quam calvaria praevia.

Ratio partuum pedibus praeviis cum partubus clunibus praeviis talis est $1:1\frac{1}{2}$ i. e. partubus praeviis clunibus tricenis novenis observatis, circiter viceni pedibus praeviis inveniuntur.

7) Partus uno pede praevio vicies rariores sunt quam ambobus pedibus praeviis.

Cum universa partuum summa partubus uno pede praevio haec est ratio $1381:1$ i. e. casibus millenis trecentenis octogenis singulis observatis, semel infans uno pede praevio in lucem edebatur.

Relatio partubus uno pede praevio cum partubus calvaria praevia intercedens talis est $1:1302$.

8) Partus genibus praeviis tantum duo in tota summa inveniuntur, quorum altero uno genu, altero ambobus praeviis infans partus est.

Partus calvaria praevia.

Inter casus 1380, in quibus infantis positio definiri potuit, partus 1302 calvaria praevia acciderunt. Quae cum ita sint, positio calvaria praevia, cum ceteris comparata, frequentissima cernitur;

talium partuum cum ceteris ratio est $16,28:1$ i. e. infantibus senis vel septenis denis calvaria praevia editis, infantes singuli aliis nascuntur positionibus.

In nostro nosocomio moris est, ut positio infantis nascituri cognoscatur, parturientem temporibus, quibus nullos dolores ad partum percipiat, explorare. Et si observanti non successerit, ut positionem infantis initio vel decursu partus definiat, satis habet, calvaria praevia animadvertisse, utrum occiput ad femur sinistrum matris et sursum, et facies ad femur dextrum matris et deorsum conversa sint, quo casu positio prima calvaria praevia adesse creditur, an facies ad femur matris sinistrum ac deorsum, occiput autem ad femur matris dextrum sursumque conversa sint, quo in casu positio secunda calvaria praevia statuitur. Positio tertia calvaria praevia ea dicitur, qua caput, postquam in lucem est editum, facie sua ad sinistrum matris femur et sursum spectat, occipite ad femur matris dextrum et deorsum converso. Positio quarta denique calvaria praevia ea appellatur, qua caput in lucem editum faciem ad femur matris sinistrum sursumque, occiput ad femur matris dextrum deorsumque vertit.

Necessarium mihi videtur, quo facilius, quae statim expositurus sum, intelligantur, has adnotationes praemittere.

Certa definitio specierum positionis calvaria praevia secundum normam modo allatam primum in annalibus nostri nosocomii anno 1828 coepta est, ante hoc tempus solis positionibus calvaria praevia primis (281) et secundis (90) memoratis. Primum anno 1828 positio quarta calvaria praevia appellatur, qualis iterum anno 1831 affertur. Tum anno 1834, quo Dr. Ch. Fr. Deutsch, Prof. artis obstetriciae et morborum mulierum atque infantum, stipendii emeritus, munere se abdicavit in ejusque locum discipulus illius Prof. Dr. P. U. Walter, praeceptor noster doctissimus summaque veneratione dignissimus successit, omnes quatuor species positionis calvaria praevia certo distingui coepit. Itaque non possumus, quin positiones calvaria praevia 371, ab a. 1806 ad 1828 observatas, tali modo accipimus, quo afferuntur, quum praesertim, hoc si posuerimus, non periculum sit, ne conclusionum nostrarum veritas minuat. Igitur sumimus, morem vulgatum sequentes, in omnibus partubus, in quorum periodo quarta occiput pone symphysim ossium pubis collocatum sit, speciem primam secundamque positionis calvaria praevia adesse, quotiescunque autem facies pone eandem symphysim sita sit, positiones calvaria praevia tertiam quartamque observari. Qua ratione posita, inter partus 1302 calvaria praevia casus sunt 1238, quibus periodo 4 partus occiput post symph. oss. pub. erat

—	—	64	—	—	4	—	—	—	—
					facies				

Partuum calvaria praevia summa 1302.

Itaque casus, in quibus occiput vel ab initio vel decursu partus situm pone symphysim ossium pubis obtinet, numero plures sunt eadem ratione, qua $19,32:1$, i. e. in partubus calv. praev. fere vicies occipite pone symphysim ossium pubis invento, facies semel pone symphysim ossium pubis posita cernitur. Quod lege physiologica nititur, nam occiput et arcus pubis melius inter se quadrant, quam

facies latior et arcus pubis acutus. Ad species positionis calvaria prae. quod attinet, in casibus

948	prima
290	secunda
35	tertia
29	quarta observatae sunt

Positionum calv. prae. summa 1302.

Positio prima omnibus ceteris frequentior, eaque ratio est circiter 2,67:1, i. e. fere binis vel ternis positionibus primis observatis, singulae aliae reperiuntur. Relatio positioni secundae cum prima intercedens est 1:3,26, relatio primae ad tertiam 26,73:1, et relatio quartae ad primam 1:32,68. Relatio positioni secundae cum omnibus positionibus calv. prae. intercedens fere est 1:35, relatio secundae ad tertiam 8,3:1, relatio secundae ad quartam 10:1. Relatio positionis tertiae ad summam omnium pos. calv. prae. est 1:37, ad quartam $1\frac{6}{29}$:1. Relatio denique quartae ad cunctas posit. calv. prae. est 1:43 $\frac{2}{3}$. Itaque positiones calv. prae. prima, secunda, tertia quartaque tali inter se ratione tenentur 32:10:1,2:1.

Partus facie praevia.

Partus facie praevia annis 47 in nostro nosocomio 9 observati, quorum

1 ad annum 1826 pertinet	1 ad annum 1837 pertinet,
1 — — 1827 —	1 — — 1845 —
1 — — 1830 —	1 — — 1848 —
1 — — 1852 —	2 — — 1852 —

Summa partuum fac. prae. 9.

Quod spectat ad species positionis fac. prae., monendum est, in nosocomio nostro quatuor positas esse, pro diversa positione diametri longitudinalis faciei in una alterave diametro obliqua pelvis inter se differentes. Quarum prima mentum ad partem sinistram et paululum ad anteriorem, frontem dextrorsum et paulum ad partem posticam spectantem offert, diametro longitudinali faciei fere in diametro obliqua prima pelvis decurrente. Digitus explorantis genam sinistram oculumque sinistram et cet. obvia habet. In positione secunda facie praevia mentum magis dextrorsum et paululum ad anteriora spectat, frons sinistrorsum et paulum ad partem posticam. Digito explorantis gena dextra oculusque dexter obvia fiunt, diametro longitudinali faciei fere in diametro obliqua secunda pelvis posita. In positione tertia facie praev. frons sinistrorsum et paululum ad partem anteriorem, mentum dextrorsum et nonnihil ad partem posticam conversum est, digitoque exploranti gena dextra oculusque dexter obvia fiunt, diametro longitudinali faciei fere in diametro obliqua prima introitus pelvis collocata. Positio quarta facie praevia frontem offert dextrorsum et paulum ad anteriora, mentum sinistrorsum et paululum ad partem posticam conversum, digitusque in explorando genam sinistram oculumque sinistram tangit. Diametros longitudinalis faciei fere in diametro obliqua secunda introitus pelvis sita est.

Secundum regulas modo expositas in 9 casibus positiones faciei certius allatae sunt, quarum

1	observata est in partibus	5
2	— — — —	2
3	— — — —	2

Partuum facie praevia summa 9.

Unde secundum observationes in nostro nosocomio factas colligere licet, positionem primam facie praev. frequentiore fuisse, quam ambas reliquas.

Aetas mulierum in 8 ex his casibus memoratur, quarum

1	annorum erat	20
2	— — —	22
2	— — —	30
2	— — —	35
1	— — —	46

Mulierum summa 8.

Sine artis auxilio sola vi naturae finiti sunt

partus facie praev. 8; artis subsidium expostulavit partus facie praev. 1

partuum facie praev. summa 9.

Partuum fac. prae. vi naturae peractorum et artis auxilio editorum ratio talis est 8:1; unde sequitur, hujus generis partus re vera esse entocias, nullam flagitantes artis opem. Quod artis auxilium uno in casu necessarium visum, in applicatione forcipis constabat, capite infanti admodum magno diametro sua longitudinali in diametro recta aperturae infimae pelvis normalis cuneato. Mentum ad symphysim oss. pub., frons ad os sacrum conversa erat. Puerulus, qui primum mortuus videbatur, mox ad vitam revocatus pariter ac mater optime se habebat. Quodsi memineras, simili rerum conditione etiam partus calv. prae. ope forcipis juvandos esse, sententia, qua partus fac. prae. entocias nominavimus, magis etiam confirmatur.

Partubus facie praevia nati sunt pueri 6

—	—	—	—	puellae	2	[tum non est
—	—	—	—	infans	1,	utrius sexus fuerit, annota-

Infantium summa 9.

Horum infantium octo vivi incem aspexerunt, unus asphycticus erat.

Ergo, infantium quoque habita ratione, partus facie praev. ad entocias referendi sunt.

In casibus 8 partuum fac. prae., quotum partum femina ediderit, allatum est. Erant inter has

2 primiparae,
3 iterum parturientes,
1 quartum enixa,
2 quintum parientes.

Summa 8.

Hic numerus iterum parturientium unoquoque numero reliquarum major est, nec tamen, quum tanta sit horum partuum paucitas, ullam ausim conclusionem ponere, num pariendi actus saepius repetiti quidquam ad illam positionem valeant, necne.

Practerea, quod attinet ad partus facie praevia, haec traduntur: 1) bis positionem fac. praev. secundam sponte in positiones calv. praev. primum quartam, tum primam commutatam esse; 2) semel puerperam doloribus laborasse arthriticis et rheumaticis, quod tamen certum est non partu effectum esse.

Ex omnibus rationibus statisticis, de partibus facie praevia proditis, haec fere colligi potuerint:

1) Partus fac. praev., quippe qui ipsa natura finiantur, per se nullum ab arte auxilium petere, idque si necessarium fuerit, pariter atque in aliis positionibus, in hac quoque partuum artificialium et natura peractorum rationem esse 1:9.

2) Partus facie praevia non plus, quam calv. praev., periculi infantibus adferre.

3) Partuum fac. praev. majorem numerum in iterum parturientibus observatum esse.

Partus pelvi praevia.

Quum positiones praeviis clunibus, pedibus, genibus et altero pede vulgo pro mutationibus fortuitis unius positionis pelvi praevia habere consueverint, omnes has in conspectu statistico uno obtutu perlustrandas esse credideris. Ceterum aptius videtur, quum suas quaeque positio ac proprias effici conclusiones jubeat, eas separatas pertractasse.

Partus clunibus praeviis.

Partus clunibus praeviis in nosocomio nostro 39 observati sunt, quorum

1 ad annum pertinet	1810	2 ad annum pertinent	1839
1 — — —	1817	3 — — —	1840
2 — — —	1821	2 — — —	1841
1 — — —	1827	2 — — —	1842
2 — — —	1829	2 — — —	1843
1 — — —	1830	1 — — —	1844
1 — — —	1831	1 — — —	1845
1 — — —	1832	6 — — —	1848
1 — — —	1836	4 — — —	1850
1 — — —	1837	2 — — —	1851
1 — — —	1838		
Partuum clun. praev. summa 39.			

De mulierum aetate si quaeras, ea in casibus 30 adfertur. Erat

1 nata annos 18	1 nata annos 28
3 — — 19	1 — — 29
1 — — 20	2 — — 30
3 — — 22	1 — — 31
2 — — 23	1 — — 32
4 — — 24	1 — — 34
2 — — 25	1 — — 35
3 — — 26	1 — — 36
1 — — 27	1 — — 40

Mulierum summa 30.

Partus decursus in

casibus 23 omnino normalis, in
— 16 artis auxilio opus erat.

Partuum praev. clun. summa 39.

Artis auxilium, quod necessarium videbatur, in casu

1. extractione infantis a clunibus ope manuum, in casibus
- 8 applicatione forcipis (semel et cum extractione a clunibus) thorace jam in lucem edito, in casibus
- 4 evolutione capitis solius ope manipulationis Smellianae, in casu
- 1 pedibus solutis, in casu
- 1 funiculo umbilicali dissecto, in casu
- 1 ruptura velamentorum constitit.

Partuum clun. praev. artific. summa 16.

Itaque ratio partibus clun. praev. artis auxilium exoptantibus cum partibus talibus ipsa natura peractis intercedens est fere 1:1.43, i. e. numerus partuum clun. praeviis vi naturae finitorum fere dimidio major est numero artificialium. Quod cum ita sit, ejusmodi partus revera sunt eutociac. Melior etiam haec ratio redditur, si, quas ob causas ab arte auxilium petitum sit, quaesieris. Bis, quia pulsatio funiculi umbilicalis desierat, semel ob plac. praeviam forcipis in usum vocata est, semel pedes solvi opus erat, quum genitalia matris, in exitu eorum positi, valde distenderent, magnosque cicerent dolores, semel funic. umbilicalis, quippe cujus pulsatio cessavisset, dissectus est, semel ruptura velamentorum instituta, quae res in aliis quoque infantis positionibus artis subsidium poscunt. Quos casus si deduxeris, decem relinquuntur partus clunibus praeviis, non sola naturae vi peracti. Qua re relatio, quae est inter partus clunibus praeviis artificiales et natura factos, faustior etiam apparet, nempe 10:39, i. e. 1:3⁹/₁₀, i. e. in quarta parte totius summae ob ipsam positionem ars in auxilium vocata est.

Infantibus jam maturis, partus clun. praev. acciderunt 36
foetibus immaturis 3.

Partuum clun. praev. summa 39.

Gemini in 16 casibus (in his semel trigemini) clun. praev. nati sunt, quorum in casibus

9 prior infans clun. praemittebat, in casibus
7 secundus infans.

Unde concluditur, positionem praeviis clunibus in universum in infantibus parvulis, partu praemature editis, frequentiore esse, quam in maturis magnisque, eaque ratio talis est, ut, singulis positionibus clun. praeviis infantium maturorum inventis, 1,8 ejusmodi positiones in infantibus immaturis parvulisque, uti geminis, reperiantur.

Nati sunt vivi, clun. praev., pueri 10
puellae 9

Vivorum infant. summa 19.

In lucem editi sunt mortui pueri 12
puellae 8

Mortuorum infantium summa 20.

Infantium vivorum et mortuorum ratio cernitur 1,9:2. Itaque, quod usu compertum est, positiones clunibus praeviis minus faustae infantibus esse prognoseos, quam positiones calvaria aut facie praevia, his quoque observationibus firmatur.

Ratio infantium vivorum et mortuorum in hoc partu utrique sexui non par est. In pueris mortalitas major cernitur, e puellulis contra plures videmus viventes natas, quam mortuas. Quod crediderim inde evenire, quia in universum puellulae minoris sunt voluminis, quam pueri.

Ad species positionis clun. praev. quod attinet, in nostro nosocomio consuetudo obtinet, primam talem nominandi positionem, qua partus periodo quarta coxa dextra infantis sinistrorsum et ad anteriora conversa in diametro introitus pelvis obliqua prima posita sit, superficie infantis posteriore dextrorsum et ad partem anticam versa. Positio clun. praev. secunda ea dicitur, qua coxa sinistra dextrorsum et ad partem anteriorem in diametro pelvis obliqua secunda locata sit, superficie infantis postica sinistrorsum et ad anteriora spectante. Positio clun. praev. tertia ea appellatur, qua coxa sinistra sinistrorsum et ad partem anticam in diametro introitus pelvis obliqua prima sit sita, superficie infantis posteriore ad partem posticam sinistramque conversa. Denique positio clun. praev. quarta ea nuncupatur, qua coxa dextra ad partem dextram et anteriorem in diametro pelvis obliqua secunda inveniatur, infantis superficie postica ad partem dextram et posteriorem spectante. Quam rationem sequendo, species positionis clun. praeviis in casibus 39 certius descripta est. Quibus partus clunibus praeviis

20 primam positionem obtulerunt
9 secundam — —
5 tertiam — —
5 quartum — —

Partuum clun. praev. summa 39.

Positio prima uno exemplo frequentior, quam cunctae reliquae. Positio secunda uno casu rarior, quam ambae sequentes, tertia quartaque numero pares.

Matres quot partus jam ante edidissent, in casibus 34 memoratum est. Itaque partus clun. praev. ediderunt

15 primiparae
11 iterum enixae
3 tertium —
2 quartum —
1 sextum —
1 septimum —

Matrum summa 34.

Praeterea haec de partibus clun. praev. referuntur:

1) partu peracto aegrotasse unam puerperam haemorrhagia uteri.

2) mortuas esse puerperas 2, quarum altera phlebitide uterina obiit, altera non annotatum est quo morbo extincta sit.

Conclusiones ex censibus statisticis tales effici possunt:

1) partus clun. praev. revera esse eutocias, namque partibus ejusmodi artis auxilium flagitantibus cum tota summa partuum clun. praeviis talis est ratio 1 : 2,43.

2) Positionem clun. praev. saepius in partibus praematuris, in infantibus parvulis geminisque, quam in maturis, observari.

3) Uno plus infantium mortuorum, quam vivorum partibus clunibus praeviis in lucem prodierunt.

4) Primam positionem clun. praeviis cunctis reliquis uno casu crebriorem fuisse.

5) Puerperii decursum post partus clun. praev. nullis excelsis malis peculiaribus.

Partus genibus praeviis.

Duo omnino hujus modi partus in nostro nosocomio observati, quorum alter anno 1827, alter a. 1839 factus est. Quorum unus ambobus genibus, alter uno genu praevio editus est. Itaque, quantum ex nostri nosocomii observationibus elucet, utraque species partus aequo est casuum numero.

Mulierum altera annorum erat 24, altera 26.

Uno in casu gemini nati sunt, quorum prior genua, (secundus clunes) praemisit.

Natus est puer 1,
infans 1, utrius sexus fuerit, latet

Infantium summa 2.

Quorum vivus est natus 1, alter utrum vivus, an mortuus, non est traditum.

Partus in casu 1 ipsa naturae vi factus, altero auxilium artis flagitante. Quod auxilium, genu altero praevio, in eo constitit, ut forcipis ope caput extraheretur.

Feminae quotum ediderint partum, utroque in casu memoriae proditum. Altera primipara erat, altera tertium enixa est.

Partus ambobus pedibus praeviis.

Hujus modi partus in nostri nosocomii annalibus 20 inveniuntur, quorum

1 factus est anno 1808	1 factus est anno 1827
1 — — — 1809	1 — — — 1834
1 — — — 1811	1 — — — 1835
1 — — — 1813	2 — — — 1841
2 — — — 1814	1 — — — 1843
1 — — — 1819	2 — — — 1851
1 — — — 1822	1 — — — 1852
3 — — — 1826	

Partuum ambobus ped. praev. summa 20.

Feminae quot annos natae fuerint, in omnibus traditum est casibus.

Mulieres 3 annorum erant 20	Mulier 1 annorum erat 28
— 3 — — 23	— 1 — — 29
— 2 — — 24	— 4 — — 30
— 2 — — 25	— 1 — — 32
— 1 — — 26	— 1 — — 33
— 1 — — 27	

Matrum summa 20.

Infantes nati sunt:

sexus virilis	10
— muliebri	10

Infantium summa 20.

Quorum vivi sunt editi 8

asphycticus	1
mortui	11

Infantium summa 20.

Infans asphycticus, contigit, ut in vivis servaretur. Quae cum ita sint, ratio infantibus mortuis cum vivis intercedens in partibus pedibus praev. est 11 : 9, unde efficitur hujus partus prognosim infantibus minus faustam esse, quam clunibus praeviis. Inter utrosque partus hac in re ratio est circiter 1.03 : 1, i. e. pedibus ambobus praeviis fere centenis ternis infantibus jam mortuis in lucem editis, clunibus praeviis centeni sunt mortui.

Partuum pedibus praev. 8 artis auxilii non indigebant,

— — — 12 — opem postulabant
i. e. quintae partes summae totius tres, ab arte auxilium peti, coegerunt.

Quod auxilium quinquies in extractione manuali constabat, quibus ex casibus bis funiculus umbilicalis prolapsus erat, ter caput, forcepe applicita, extractum est.

Semel forceps capiti fuit applicata.

Bis brachia soluta, caputque ope manuum evolutum.

Bis funiculus umbilicalis, circa crus dextrum circumvolutus, solvebatur.

Semel, genibus praeviis, pedes in pelvim ducti sunt.

Semel velamenta instrumento Osianderi hunc in finem invento disrupta sunt.

Partuum pedibus ambobus praev. operatione finitorum summa 12.

Sequitur inde in tribus partibus quintis partuum pedibus praev. artis subsidio opus fuisse, qua ex re videmus, in hujus partus casibus pluribus artis auxilium postulari, quam in partu clunibus praeviis.

Infantes partu praemature editi 5 ambos pedes praemiserunt, itaque hi partem quartam totius summae efficiunt, vel, ut aliis utamur verbis, singulis infantibus immaturis, terni maturi pedibus praev. nascuntur.

Matres quotum ediderint partum, in omnibus adfertur casibus. Erant

feminae 8 primiparae
— 6 iterum parientes
— 3 tertium —
femina 1 quartum pariens
feminae 2 sextum enixae

Igitur hic quoque primipararum multitudo unumquemque numerum pluries parientium exsuperat.

Praeter haec de partibus praeviis pedibus talia produntur:

1) Semel cum pedibus cubitum praevium fuisse, qui tamen sponte recesserit.

2) Semel positionem transversam in positionem pedibus praeviis mutatam esse.

In nosocomio nostro, uti in partibus clunibus praeviis, item in partibus pedibus praeviis quatuor positionis species secundum directionem pedum digitorum et calcium tum observatam, quoniam pedes jam e genitalibus matris prominent, distinguuntur. — Appellatur igitur positio prima, qua digiti pedum ad partem sinistram posticamque, secunda, qua ii dextrorsum et ad partem posteriorem, tertia, qua ad partem dextram et auticam, quarta denique, qua sinistrorsum et ad anteriora spectant.

Partus pedibus ambobus praevis

in casibus	14	positione	prima	fiebant,
— —	2	—	secunda	—
— —	3	—	tertia	—
— casu	1	—	quarta	—

Partuum pedibus praev. summa 20.

Post hujus modi partus puerperae 3 aegrotaverunt, quarum una ex illis duabus erat, quae, forcipe capiti infantili applicita, partu perfunctae erant. Namque haec statim post partum diarrhoea laborare coepit, altera metritide haud vehementi correpta fuit, tertia febris gastrica nervosa mortem occubuit. Quas aegrotationes si deduxeris, puerperii post partus pedibus praevis decursus admodum cernitur prosper.

Ex quibus de partibus pedibus ambobus praev. has efficere licuerit conclusiones:

1) Infantium 20 pedibus praev. natorum 9 vivi, 11 mortui in lucem prodierunt.

2) Tres partes quintae summae universae, artis auxilium ut adhibeatur, cogunt.

3) Infantibus singulis immaturis, secundum nostri nosocomii observationes, terni maturi pedibus praevis eduntur.

4) Partus ejusmodi creberrime in primiparis observantur.

Quae adhuc exposuimus, si quis paucis complexus erit verbis, nostri nosocomii annales has permittunt conclusiones fieri de partibus pelvi praevis:

1) Partus pelvi praevis omnes, quippe qui naturae vi perfecti sint, eutociae sunt nominandi.

2) Partus clunibus praevis variis artis auxilium invocari jubent, quam pedibus praevis.

3) Positiones clunibus praev. in partibus praematuris et geminorum, in infantibus parvulis et immaturis frequentissime inveniuntur. Contraria est ratio partuum pedibus praevis, ut quibus nullos videamus geminos esse natos et triplo minorem numerum infantium immaturorum, quam maturorum.

4) Partibus pedibus praevis infantes aliquanto plures parte dimidia summae totius, partibus clunibus praevis uno plures mortui, quam vivi, sunt editi. Unde patet, in partibus pedibus praevis prognosim vitae infantium longe esse infaustissimam.

Partus geminorum.

Nostro in nosocomio geminorum partus 33 numero observati sunt, quorum

1 anno	1807	accidit	1 anno	1835	accidit
1	—	1811	1	—	1836
1	—	1818	1	—	1837
1	—	1820	4	—	1840
1	—	1821	1	—	1841
1	—	1827	4	—	1843
1	—	1828	3	—	1845
1	—	1829	2	—	1848
1	—	1830	2	—	1850
3	—	1831	1	—	1852
1	—	1834			

Partuum geminorum summa 33, i. e. numero medio in singulos annos fere 0,7 partus. Partibus geminorum cum tota summa partuum in nosocomio peractorum (1496) haec ratio intercedit $1:45\frac{1}{3}$, i. e. inter partus quadragenos quinos vel senos singuli erant geminorum.

Ut exploretur, num forte certa quaedam mulierum aetas ad geminos pariendos maxime proclivis sit, matrum aetatem, quae in omnibus triginta tribus casibus allata est, subjungam. Itaque erant inter feminas

2 annos natae	18	1 annos natae	29
1	—	6	—
2	—	1	—
2	—	2	—
4	—	1	—
3	—	2	—
3	—	1	—
2	—		

Summa mulierum geminos enixarum 33.

Unde, certa quadam feminarum aetate partus geminorum esse frequentissimos, quodammodo elucet. Namque feminas annos 20—30 natas octo partes undecimas totius summae partuum geminorum edidisse videmus.

Editi sunt partibus geminorem 33 infantes 66, quorum
sexus virilis erant 39
— muliebris 27

Infantium geminor. summa 66

Itaque pueri partibus geminorum editi puellulas numero superant fere 0,44.

Infantium 66 nati sunt

vivi . . 43,
mortui 23,

infantium gem. summ. 66.

Igitur infantium geminorum, qui vivi editi sint, numerum fere duplo videmus majorem, quam qui mortui in lucem prodierint.

Opinio vulgi, censibus statisticis nondum confirmata, geminos

fert plerisque in casibus esse sexus virilis, rarius muliebris, rarissime disparis. Mihi, quod ad hanc rem attinet, observationes nostro in nosocomio factas adferre liceat. Nati sunt

gemi ejusdem sexus partibus	18, scilicet
pueri	— 13,
puellulae	— 5,

Summa parium gemin. sexus ejusdem 18.

In casibus 15 gemini disparis erant sexus, nempe
partibus 10 editi sunt puer, dein puella;
— 5 — — puella, dein puer.

Parium gem. sex. disp. summa 15.

Itaque tantum prior pars opinionis memoratae comprobatur, in universum geminos saepius ejusdem quam diversi sexus inveniri, partusque puerorum geminorum esse frequentissimos. Verum puellulae geminae crebrius, quam gemini sexu dispari, nasci falso perhibeantur. At, gemini si diversi fuerint sexus, saepius fit, ut prior puernulus, dein puella nascatur, quam vice versa.

Ut cognoscatur, num opinio non solum vulgo, sed a multis etiam medicis accepta vera sit, qua geminorum validiorem priorem edi credunt in lucem, pondera infantum, in partibus 21 allata, subicere liceat.

Geminorum prior natus pondere erat

lib.	$3\frac{3}{4}$	longus	poll.	14	alter	lib.	$5\frac{3}{4}$	longus	poll.	15
—	$3\frac{3}{4}$	—	—	15	—	—	4	—	—	15
—	$4\frac{1}{2}$	—	—	15	—	—	$4\frac{1}{2}$	—	—	15
—	$4\frac{1}{2}$	—	—	15	—	—	$4\frac{1}{2}$	—	—	15
—	$4\frac{1}{2}$	—	—	$15\frac{1}{2}$	—	—	4	—	—	15
—	$4\frac{1}{2}$	—	—	16	—	—	4	—	—	16
—	5	—	—	$15\frac{1}{2}$	—	—	$7\frac{1}{2}$	—	—	17
—	$5\frac{1}{2}$	—	—	15	—	—	$5\frac{1}{2}$	—	—	15
—	5	—	—	16	—	—	5	—	—	15
—	$5\frac{1}{2}$	—	—	$16\frac{1}{2}$	—	—	$5\frac{1}{2}$	—	—	$16\frac{1}{2}$
—	6	—	—	16	—	—	8	—	—	18
—	6	—	—	18	—	—	6	—	—	18
—	$6\frac{1}{4}$	—	—	$16\frac{1}{2}$	—	—	6	—	—	16
—	$6\frac{1}{2}$	—	—	16	—	—	9	—	—	16
—	7	—	—	16	—	—	$5\frac{3}{4}$	—	—	$15\frac{1}{2}$
—	7	—	—	16	—	—	$6\frac{1}{2}$	—	—	15
—	$7\frac{1}{2}$	—	—	16	—	—	7	—	—	16
—	$7\frac{3}{4}$	—	—	17	—	—	$9\frac{1}{4}$	—	—	18
—	8	—	—	16	—	—	8	—	—	16
—	8	—	—	$17\frac{1}{2}$	—	—	8	—	—	$17\frac{1}{2}$
—	8	—	—	18	—	—	6	—	—	16

Partuum geminorum summa 21.

Septem in casibus geminorum et pondus et longitudo paria erant, quos si deduxeris, 14 relinquuntur geminorum partus, in

quibus infantum utrorumque evolutio diversa sit observata. Ex his casibus 14 octies infans magis evolutus prior est natus, sexies — — — posterior.

Quae cum ita sint, vulgi opinio, qua infans magis evolutus semper prior nasci putatur, falsa cernitur, e casibus quaternis ter infante minus evoluto priore in lucem edito.

Tempus, inter utrorumque infantum partus interjectum, in casibus 12 traditur. In casibus

2 alter infans alterum statim excepit: in casibus

5 tempus interpositum erat hor.

1	—	—	—	$\frac{1}{4}$
1	—	—	—	$\frac{1}{2}$
1	—	—	—	$\frac{3}{4}$
1	—	—	—	$1\frac{1}{4}$
1	—	—	—	12
1	—	—	—	$22\frac{1}{2}$
1	—	—	—	$32\frac{1}{2}$

Casuum summa 12.

Qui casus quamquam pauciores sunt, quam ex quibus principium petatur ubique ratum, tamen hoc inde colligere potuerimus, plerumque tempus inter partus infantum utrorumque interpositum admodum breve esse, in plurimis casibus aliquot horae quadrantes vel minus, perraro complures horas efficiens.

In omnibus casibus, mulier quotum ediderit partum, memoriae est proditum. Ex quibus feminis

13 primiparae erant, 2 quartum enixae
10 iterum enixae, 1 quintum —
6 tertium —, 1 septimum —

Partuum geminorum summa 33

Qua re opinio passim vulgo recepta, qua primiparas volunt non ita facile geminos parere, satis falsa cognoscitur, his ipsis, quantum nostri nosocomii observationes docuerunt, plus quam partem tertiam totius summae geminos enixarum efficientibus.

De positione, quam gemini in partu obtinuerint, in nosocomii annalibus talia leguntur, in casibus

16 utrosque infantes calv. praevia natos esse, in casu

1 — — — positione transversa, in casibus

4 — — — clun. praeviis, in casu

1 — — — humero praevio, in casu

1 infant. prior. clun. praev., alterum ped. praev., in casibus

3 — — — — — calv. praev., in casu

1 — — — — — calv. praev. — clun. praev. —

1 infant. prior. fac. praev., alterum calv. praev. —

1 — — — — — clun. praev. — humero praev. —

1 — — — — — genib. praev. — clun. praev. —

1 — — — — — clun. praev. — humero praev. —

1 — — — — — capit. praev. — pectore praev. —

Ex quibus talia comperiuntur:

1) Infantes utrosque in plurimis partuum geminorum casibus axibus suis longitudinalibus uteri axi longitudinali respondisse, ita ut, paulo amplius quaternis hujusmodi casibus observatis (4,4). singuli geminorum partus positionem transversam obtulerint.

2) In plerisque casibus infantes utrosque capitibus praeviis natos esse, ut geminorum utrorumque partibus quaternis capit. praev. observatis semel utrique pelvi praevia edantur.

3) In tertia fere parte omnium casuum geminos contrariam inter se positionem tenere, ita tamen ut casibus quatuor quinque infantes cap. praev. nati sint.

4) Rarissime utrisque infantibus positionem esse transversam, qualis casus nostro in nosocomio semel observatus fuit.

Artis auxilium postulabant gem. part. 12,
sola vi naturae peracti sunt — — 21.

Partuum geminor. summa 33.

Qua ex re geminorum partus inter eutocias jure referuntur; nam fere duae partes tertiae partuum geminorum ipsa natura fiunt, paulo amplius quam parte tertia artis auxilium flagitante.

Quod artis auxilium tale erat:

in geminorum partibus	2	opus erat forcipem omnibus quatuor infantibus applicari, quo in utroque casu geminorum, qui posteriores nati sunt, versio accessit, in altero infantis posterioris brachiorum solutio.		
—	—	—	3	ob positionem transversam infantes posteriores in pedes vertendi erant, extractione non necessaria.
—	—	—	3	infantes posteriores a pedibus erant extrahendi, capitibus deinde ope forcipis evolutis.
—	—	—	1	infans posterior manibus extrahendus fuit, tum brachia solvenda, nec non placenta uterina.
—	—	—	2	pelvi praevia capita ope manuum evolvere opus erat.
—	—	—	1	funiculus umbilicalis infantis prioris, quum pulsationes cessavissent, dissecandus erat.

Partuum gem. arte finit. summa 12

Praeter haec in geminorum partibus talia traduntur:

1) Semel, pectore praevio, brachia prolapsa esse.

2) Semel funiculi umbilicalis pulsationes desiisse.

Puerperae, geminos enixae, 4 aegrotabant, i. e. pars octava

totius summae geminos enixarum. Quarum una metrorrhagia laborabat, tres etiam mortem occubuerunt; nempe una febris puerperali, altera peritonitide, tertia, incertum est, quo morbo extincta sit.

Quae omnia, adhuc exposita, si paucis comprehenderis, talia possis principia ad partus geminorum pertinentia proponere:

1) Partus geminorum in nostro nosocomio cum partibus simplicibus tali teneri ratione 1:45 ¹/₃.

2) Infantium, qui vivi editi sint, numerum fere duplo majorem esse, quam qui mortui in lucem prodierint.

3) Partibus geminorum 0,44 plus puerorum, quam puellarum lucem aspexisse.

4) Infantem validiorem magisque evolutum in casibus quaternis priorem, in ternis posteriorem esse natum.

5) Partus geminorum eutocias esse, parte quarta eorum intra horas 2 finita, in universum tamen per longius tempus, quam partus simplices, durare.

6) Intervallum temporis inter partum infantis prioris secundique interjectum nonnullis in casibus paucarum horarum esse, in plerisque ne horam quidem explere.

7) Geminorum partus saepius a primiparis, quam a compluribus enixis, editos esse.

8) Geminos utrosque plerumque, axibus longitudinalibus uteri axi eidem respondentibus, natos esse, plerisque in casibus capitibus praeviis. Transversam alterius infantis positionem raro observari.

9) Partus geminorum eutocias esse, quippe quarum partes tertiae duae sola naturae vi perficiantur.

10) Geminos saepissime sexus esse virilis, rarius disparis, rarissime muliebris. Utrique infantes si diversi sint sexu, saepius fieri, ut prior puer, deinde puella nascatur, quam vice versa.

Partus trigeminorum.

Annis 47, per quos nosocomium nostrum obstetricium duravit, semel tantummodo trigeminorum partus occurrit, anno 1829, ab uxore militis annos 35 nata editus. Trigemini omnes, quorum primus positione clunibus praeviis prima, alter positione eadem quarta, tertius positione prima calvaria praevia in vitam ingressi sunt, vivi atque sani erant. Spatium temporis inter partum infantis primi secundique interpositum horarum 39 erat, tertio dimidia hora post secundum lucem aspiciente. Infans secundus ab initio positionem tenebat transversam, quae tamen, velamentis arte diruptis, in positionem clunibus praev. quartam mutata est. Mater, viribus exhaustis, mortem obiit, infantium quoque duobus, nempe primo tertioque, brevi mortuis. Infans secundus, contigit, ut in vivis servaretur.

Puerperarum et infantum morbi et operationes.

Matrum, quae partum ediderunt, in universum 191 aegrotabant, quarum bona valetudine dimissae sunt 153, morte extinctis 38. Ex quibus 2 parturientes diem supremum obierunt, 36 puerperae, unde patet, secundum observationes, in nostro nosocomio factas, ex aegrotis quinque vel senis singulas vita decessisse.

Morbi frequentissime inventi tales sunt: febris puerperalis, peritonitis puerperalis, metritis puerperalis, phlebitis uterina, eclampsia, haemorrhagia, pneumonia, bronchitis, febris intermittens, syphilis, rheumatismus etc.

Affectae sunt:

febr. puerp.	13	feminae, 10	extinctae sunt
peritonitide puerp.	19	—	6 mortuae sunt
metritide puerp.	10	—	3 extinctae sunt
phlebitide uterina	5	—	3 occubuerunt
eclampsia	6	—	1 obiit
putrescentia uterina	2	—	2 decesserunt
haemorrhagia	38	—	nulla mortem obiit
cancro uteri et ovar.	1	—	1 obiit
pneumonia et bronchit.	6	—	nulla obiit
febri nervos. putrida	1	—	1 obiit
febri intermittente	6	—	nulla obiit
rheumatismo	14	—	nulla occubuit
syphilide	2	—	nulla mortua
aliis morbis ad uterum non pertinentibus	66	—	11 morte abreptae sunt.

Aegrotantium summa 191, mortuorum summa 38.

Quodsi affectiones, cum partu intimo junctas connexu vel ad uterum maxime spectantes, contemplati erimus, haec apparebunt:

1) Febris puerperalis, (quo nomine morbos in annalibus metritidem puerp., peritonitidem puerp., phlebitidem uterinam, putrescentiam uteri et febrim puerp. appellatos complectamur) corripuit

anno 1807	puerperam	1,	quae	1	morte obiit,
— 1810	—	1	—	1	—
— 1816	—	2,	quarum	1	—
— 1822	—	1,	quae	servata est,	
— 1824	—	1	—	1	occubuit,

anno 1826	puerperas	2,	quae	2	mortuae,
— 1828	—	1	—	—	servata est,
— 1829	—	1	—	1	obiit
— 1830	—	1	—	1	—
— 1834	—	3,	quarum	extinctae sunt	2.
— 1837	—	1,	quae	in vivis mansit.	
— 1838	—	1,	—	—	
— 1839	—	4,	quarum	obiit	1
— 1840	—	2	—	—	1
— 1841	—	2	—	—	1
— 1842	—	3,	quae	servatae sunt,	
— 1843	—	2	—	obierunt	2
— 1844	—	1	—	obiit	1
— 1845	—	3,	quarum	obierunt	2
— 1846	—	1,	quae	sanata est	
— 1847	—	5	—	sanatae,	
— 1848	—	1	—	obiit	1
— 1849	—	1	—	—	1
— 1850	—	1	—	servata est	
— 1851	—	3,	quarum	decessit	1
— 1852	—	5	—	mortuae	3.

Aegrotantium febris puerp. numerus 49, quarum mortuae 24.

Puerperarum igitur 191, morbis affectarum, 49 febris puerperali laborabant, i. e. fere quarta pars summae totius. Aegrotantium fere pars dimidia obiit, vel mulierum 1460 in nosocomio nostro enixarum 49 febris puerperali affectae sunt, i. e. fere pars trigesima, consumptae morbo eodem 24, i. e. fere pars sexagesima.

2) Eclampsia corripuit

anno 1828 feminam 1, anno 1848 fem. 1
— 1847 feminas 2, — 1851 — 2, quarum altera, postea febris puerperali extincta, in tabulam modo propositam relata est.
Feminarum eclampsia correptarum summa 6

Itaque inter partus 1460 eclampsiae 6 observatae, i. e. inter parturientes ducenas quadragenas ternas vel quaternas singulae eclampsia laborabant, nulla tamen hoc morbo mortua.

3) Haemorrhagiae in universum 38 adfuerunt, i. e. femina quaeque tricesima octava vel nona hoc malo aegrotabat, omnibus tamen sanatis.

Operationes obstetricias mulieres 160, i. e. nona vel decima quaeque subierunt, et quidem casibus

59	forceps applicita est,	in casibus
11	versio in caput vel pedes,	—
2	vectis fuit adhibitus,	—
26	extractio ope manuum est facta,	in casu
1	infans perforatus est,	in casibus
27	velamenta dirupta sunt,	—

14 funic. umbilicalem solvi opus erat, in casibus

6 -- -- dissecari -- --

14 placentam solvi opus erat, ex quibus casibus placenta decies incarcerata erat.

Operationum summa 160.

1) Forcipem applicari, in casibus 59 necessarium est visum, idque, in partibus 55 causa allata, factum est

• in primiparis	36,	in sextum parientibus	2
in iterum parientibus	7,	in septimum enixa	1
in tertium	—	3, in octavum parientibus	2
in quartum	—	2, in nonum	— 2

Partuum forcipe applicata summa 55

In nosocomio nostro inter primiparas denas octonas vel novenas et pluries enixas quadragenas binas, vel ternas singulae forcipe applicata partum ediderunt.

Causae, cur ad forcipis usum confugiendum fuerit, in casibus 27 diserte afferuntur, nempe

in casibus 4 ob pelvis angustiam (una in pelvi conjugata 3" et aliquot linearum fuit, qua de causa, quum humeri infantis 6" aequarent, perforatio infantis omnino erat necessaria),

— — 8 capite infantis in pelvis exitu cuneato

— — 4 ob funiculi umbilicalis, cujus pulsatio desierat, prolapsus,

— — 2 propter placentam praeviam,

— — 3 ob eclampsiam,

— — 4 doloribus ad partum deficientibus,

— — 1 propter stricturam uteri,

— — 1 in pelvi normali ob nimiam infantis magnitudinem.

Partuum forcipe applicata summa 27.

E casibus 59, quibus partus ope forcipis peractus est, puerperae 15 aegrotaverunt, scilicet

phlebitide uterina 1, qua exstincta est 1

peritonitide et endometr. 4, quibus mortuae 2

febri puerperali 2, qua — 2

haemorrhagia 1, quae sanata est

ruptura perinaei 3, — omnes servatae

post operationem vix dum finitam mortem obierunt 2

incertum quibus morbis 2, quae mortuae sunt 2

Aegrotantium summa 15, mortuarum summa 9

i. e. post forcipem applicatam ex aegrotantibus fere binis singulae mortem occubuerunt.

Ope forcipis in casibus 55 infantes evoluti sunt, quorum 45 vivebant, 12 jam mortui erant. Unus perforatus est, unus trismo et tetano consumptus. Toti, quem diximus, numero 2 geminorum partus insunt, in quibus omnibus 4 infantibus forceps fuerit appli-

cata. Itaque ex infantibus ternis vel quaternis, ope forcipis evolutis, singuli mortui in lucem prodierunt.

Operationibus forcipe peractis cum toto operationum numero haec ratio intercedit 1 : 2,69.

Partus forcipe finiti cum partibus sola naturae vi effectis tali ratione tenentur 1 : 55

2) In casibus 11 foetus positionem necessarium erat commutari (in his quinque sunt gemini, posteriores editi, positionem transversam obtinentes, quorum 4 applicata forcipe, 1 forcipe cum extractione conjuncta parti sunt). Quae positio in casibus

5 transversa erat, in cas. 1 placenta lateralis erat

2 calvaria praevia, — — 3 incertum est, quae positio fuerit.

Versionum in pedes summa 11.

Versione sola adhibita, duae aegrotaverunt matres, quarum utraque vita decessit, altera febri puerperali, altera incertum est quo morbo exstincta. Infantium 2 mortui sunt editi, quorum unus fere putrefactus erat. Ceterae aegrotationes mortuae tum matrum, tum infantum, quae post versionem cum forcipe applicata conjunctam acciderunt, jam, quo loco de operationibus ope forcipis factis agebamus, memoratae sunt.

Versionibus cum tota operationum summa haec est ratio 1 : 14,4, cum operationibus ope forcipis peractis talis est ratio 1 : 5,3. Itaque in universum in partu quoque centesimo tricesimo secundo vel tertio versio est instituta.

Unde si quis conclusionem statisticam repetere voluerit, quum versionum numerus tam sit exiguus, cumque fere semper versio operationi ope forcipis conjuncta fuerit, haud immerito nimiae incusetur audaciae.

3) Extractiones ab extremitatibus corporis infantis factae in universum 26 in nosocomio nostro susceptae sunt. Quarum cum toto operationum numero ratio talis est 1 : 6, cum operationibus forcipe adhibita talis 1 : 2,2. Igitur in partu quoque quinquagesimo sexto vel septimo extractio est instituta.

Quibus de causis extractio visa sit necessaria, in casibus 10 expresse traditur. Erat causa

in partibus 5 dolorum ad partum defectus.

- partu 1 pulsatio funic. umbilic. deficiens,

- — 1 placenta praevia, ob quam et forceps applicata fuit,

- — 1 — lateralis et haemorrhagia nimia, quapropter et versio facta,

- — 1 pes sinister, manus dextra et funic. umbil. praev.

- — 1 eclampsia, quae forcipem simul applicari coegit.

Extract. summa 10.

Ex tabula proposita inter extractiones binas ob dolores ad partum deficientes singulas institutas esse apparet.

Quae infantis positio fuerit, quum extractio necessaria videbatur, in casibus 22 memoriae est proditum, nempe aderat

in casibus	6	positio calvaria praevia,
—	12	— clunibus praevis,
—	4	— pedibus —

Positionem infantis summa 22

i. e. amplius quam in dimidia parte positionum, ob quas extractio facta est, haec a clunibus est instituta.

Extractione finita tres aegrotabant feminae, quarum una febri nervosa gastrica affecta fuit, altera febri puerperali, tertia ignotum est quo morbo. Quae tres feminae mortem obierunt. Duae, quas ultimas diximus, jam relatae sunt inter mulieres post operationem ope forcipis mortuas.

Infantium 7 jam mortui extracti sunt, et 1 post extractionem ictero neonatorum laborans e vita decessit.

Ex quibus, ad salutem matrum infantumque quod attinet, hanc operationem longe faustiore esse matri quam infanti, lucutenter apparet. Namque casibus 22 una mater, octo infantes perierunt.

4) Velamenta in universum vices octies dirupta sunt, cui operationi cum summa cunctarum ratio 1 : 5,7, cum operationibus ope forcipis, cum versionibus atque extractionibus ratio 1 : 2,1; 1 : 0,3; 1 : 0,9 intercedit. Itaque in femina quaque quinquagesima secunda vel tertia velamentorum diruptio facta est.

Causas quod attinet, quae impulerint, ut velamenta arte dirumperentur, eae in casibus 19 diserte memorantur, scilicet

in partibus	5	dolorum ad partum debilitas,
—	9	— velamenta extra genitalia egressa,
—	1	— positio pedibus praevis, instrumento velamentis dirumpendis ab Osiandero invento in usum vocato,
—	1	— positio pedibus praevis, quae infantem a pedibus extrahi coëgit,
—	1	— caput infantis cum velamentis editum,
—	1	— velamentorum densitas,
—	1	— imperfecta velamentorum diruptio.

Summa 19.

Unde in parte fere dimidia omnium casuum, qui, velamenta ut rumperentur, postulaverint, velamenta extra genitalia egressa hujus operationis causam fuisse elucet. In parte quarta casuum dolorum ad partum debilitas, in parte vicesima aliae res operationem flagitasse cernuntur.

In casibus 28, in quota graviditate artificialis velamentorum diruptio suscepta sit, commemoratur, scilicet feminae

15	primiparae erant,	3	tertium enixae
8	iterum parientes,	2	quartum —

Parturientium summa 29.

i. e. in primipara quaque quadragesima quinta, et in femina quaque iterum enixa octogesima quarta vel quinta velamenta arte dirupta sunt.

De infantum positione si quaesieris, ea quoque in casibus 28, qui velamentorum diruptionem poposcerint, expresse memorata est. Erat

in casibus	18	positio calvaria praevia prima,
—	7	— — secunda
—	1	— — tertia
—	1	— pedibus praevis secunda
—	1	— — quarta

Positionum infant. summa 28,

i. e. inter casus calvaria praevia septuagenos senos vel septenos semel velamenta arte dirupta.

Quibus casibus 28 una tantummodo mater peritonitide uterina affecta e vita decessit. Infantium 2 mortui sunt editi, unus spasmo tonico extinctus est.

5) Funiculus umbilicalis circa collum vel alias extremitates circumvolutus in partibus 16 solutus vel dissectus fuit, decies scilicet solutus, sexies dissectus. Ratio, quae huic operationi cum summa omnium reliquarum intercedit, aequat 1 : 9,9, ratio cum operationibus forcipe adhibita, cum versionibus atque extractionibus haec est 1 : 3,6; 1 : 0,6; 1 : 1,6. Itaque inter feminas nonagenas singulas vel binas velamentorum diruptio artificialis in singulis fuit suscepta.

Funiculi umbilicales 16 soluti vel dissecati in casibus 14 circa collum circumvoluti erant, in his 6 dissecati,

in casu	1	circa humerum circumvolutus erat,
—	1	— crus dextrum deorsum flexum

Summa 16.

Si quaeratur, feminae, quae huic summissae sunt operationi, quotum ediderint partum,

10	primiparas fuisse cognosces,	3	tertium enixas
2	iterum enixas,	1	quartum parientem.

Summa 16

i. e. in primipara quaque sexagesima septima funiculum umbilicalem solvi vel dissecari opus erat.

6) Placenta incarcerata, aut justo diutius in utero retenta in casibus 16 arte soluta est. Ratio igitur, huic operationi cum numero operationum cunctarum atque singularum, nec non cum summa feminarum parturientium eadem est, quae funiculo umbilicali soluto, quoniam utraque operatio pari casuum numero adhibita fuit.

Causae hanc operationem expostulantes hae erant:

in partibus	10	incarceratio placentae
—	2	— placentae cum utero concretio
—	3	— haemorrhagia uteri
partu	1	ignota

Summa 16.

Si quaeras, quoto in partu feminae hanc operationem subierint, videas

9 primiparas fuisse, 2 tertium peperisse
3 iterum enixas, 2 quartum —

Placentarum arte solutarum summa 16, i. e. in primipara quaque septuagesima quinta placenta arte remota est.

Quod ad vitam salutemque matrum et infantum spectat, duas illarum aegrotavisse comperimus, quarum altera peritonitide perforata sit, altera phlebitide uterina occubuerit (eadem femina jam relata est inter illas, in quibus operatio ope forcipis peracta est). Infantum 4 mortui sunt editi.

7) Funiculi umbilicalis prolapsus in nosocomio nostro novies est observatus, i. e. in centesima sexagesima secunda vel tertia quaque parturiente. Funiculi repositio uno in casu peracta, in uno, quamvis tentata, successum non habuit. Duobus in casibus illius loco forceps adhibita, semel ipsa natura auxilium tulit, in partibus duobus reliquis, cognitum non est, quod auxilium fuerit adlatum.

Repositio cur facta sit, duobus omnino in casibus memoratur, in quibus funiculi umbilicalis prolapsi pulsatio desiisse narratur.

Quinque in casibus quotus fuerit partus, diserte edocemur, nempe

in 1 primipara erat femina,
- 1 iterum enixa est,
- 2 quartum peperit,
- 1 septimum partum edidit.

Summa 5.

Ad infantis positionem quod spectat, de ea quidem nosocomii annales septem in casibus certiores nos faciunt.

In casibus 4 positio erat calvaria praevia secunda,
- 2 — — clunibus praevis secunda,
- 1 — — pedibus — —

Summa 7.

i. e. inter partus praevio capite trecenos vicesenos quinos in singulis observatus est funiculi umbilicalis prolapsus.

Infantium 1496 in nosocomio nostro natorum 40 immaturi erant, quo numero etiam abortus, quoniam ii quidem fuerunt pauci (3), comprehendo, ergo infans tricessimus quisque septimus vel octavus immaturus in lucem est editus. Ex quibus

23 mortui sunt nati, 1, in vivis servatus est
6 breve per tempus vivebant, 10, non constat, utrum mortui an viventes sint editi.

Infantium immaturorum summa 40

i. e. ex infantibus immaturis quadragesimus quisque, quantum ex nosocomii nostri observationibus patet, in vivis manet.

In casibus 30, quo graviditatis mense infantes immaturi nati sint, diserte commemoratur.

Mense graviditatis	4	infantes immaturi editi sunt	2
—	5	—	4
—	6	—	6
—	7	—	10
—	8	—	6
—	9	—	2

Infantium immaturorum summa 30

i. e. quarta pars totius summae infantum immaturorum mense graviditatis septimo, dodrans ceteris mensibus lucem adspexit.

Exploraturus, num forte graviditatis iterationes aliquid ad infantes immaturos pariendos valeant, jam adjiciam, quota in casibus 34 graviditas fuerit; nam in ceteris sex hac de re nihil proditur. Itaque infantes immaturi

16 nati sunt a primiparis, 3 a tertium parientibus
12 — — ab iterum enixis, 2 a quartum enixis

Infantium immaturorum summa 34

i. e. primipara quaque quadragesima secunda vel tertia, iterum pariens quaque trigesima sexta, tertium pariens quaque sexagesima tertia, quartum enixa quaque trigesima sexta vel septima, quantum ex observationibus in nostro nosocomio factis apparet, infantem immaturum edit.

Infantium 1456 maturorum 81 mortui sunt nati, inter quos 15 signa putredinis offerebant, ceteri 1375 vivi in lucem editi fuerunt; e quibus 165 post partum aegrotaverunt. Ex his 92 mortem occubuerunt, 73 sanati sunt, unde sequitur, quum et unus infantum praematurorum in vivis permaneret, omnino infantes 1284 e nosocomio esse dimissos.

Inter morbos infantum etiam in nostro nosocomio ophthalmoblenorrhoea maxime praevalabat, quippe qua infantes 54 correpti sint, ergo tertia pars omnium infantum morbis affectorum, i. e. vicesimus quisque tertius vel quartus infantum dimissorum ophthalmoblenorrhoea laborabat. Nullus hoc malo exstinctus est, unus tamen altero oculo captus. Ad alios quod attinet morbos, infantes 19, qui variis affecti erant exanthematis, sanati sunt. Mortui tamen

trismo neonator et convulsionibus	18
atrophia	2
erysipelate	5
atelectasi pulmonum	3
pleuritide	3
pneumonia	2
spina bifida	2
atresia ani	1, qui infans operationi submis-
	sus brevi tamen post obiit.

morbo caeruleo	1
aliis morbis	55

Infantium mortuorum summa 92

Ex quo conspectu videre licet, in universum fere alterum quemque infantium morbis correptorum morte obiisse, et quidem undecimum quemque vel duodecimum trismo neonatorum et convulsionibus, trigésimum tertium quemque erysipellate etc. extinctum esse.

Denique adjiciendum videtur, ad tirones in arte obstetricia, atque obstetrices edocendos, fere 50 annorum spatio, per quod nosocomium nostrum duravit, feminas gravidas 1572 (?) ad explorationes obstetricias esse adhibitas.

Quamquam ob perbreve tempus, quod mihi in conscribenda hac dissertatione insumere licuit, non poteram nisi paucis perillustrare, quae fusius uberiusque in libris nostri nosocomii reperiuntur, tamen vel ex hac commentatione brevissima intelligi potest, quantum nosocomium nostrum obstetricium ducibus auspiciisque praeclarissimis suaeque artis peritissimis viris professoribus Dr. Ch. Fr. Deutsch et Dr. P. U. Walter, quinque ferme decenniis tum ad artis medicae studiosos erudiendos, tum ad salutem pauperum populi ordinum adjuvandam contulerit.

T H E S E S.

- 1) Functioni genitalium contraria cum vi electrica aëris ratio intercedit.
- 2) Ovula mensium tempore, non coitu ex ovario egrediuntur.
- 3) Usus internus acidorum ad tollendas haemorrhagias organorum internorum, excepto ventriculo, nulla ratione nititur.
- 4) Deligatio a Dr. Burzyński ad claviculam fractam continendam proposita optima est.
- 5) Infantibus vermes minus sunt noxii, quam tractus intestinalis status, illis favens.
- 6) In omnibus morbis acutis vitae periculosis, qui forti cura therapeutica sanari possunt, homoeopathia, illa omissa, homicidium committit.